

**KÜSIMUSED JA VASTUSED
PATAREISID KÄSITLEVA DIREKTIIVI KOHTA (2006/66/EÜ)**

SISUKORD

1. UUS PATAREISID KÄSITLEV DIREKTIIV - UUS KOHALDAMISALA.....	4
Miks me vajasime uut patareisid käsitlevat direktiivi?.....	4
Mis on patareisid käsitleva direktiivi 2006/66/EÜ kohaldamisala?.....	4
Miks kohaldatakse direktiivi 2006/66/EÜ kõikide patareide suhtes ja mitte lihtsalt ohtlike suhtes?.....	4
2. DIREKTIIVI 2006/66/EÜ SISU.....	5
2.1.Eesmärk.....	5
Mis on direktiivi eesmärk?.....	5
Millised on direktiivis käsitletavad keskkonnaprobleemid?.....	5
Kuidas neid keskkonnaprobleeme lahendatakse?.....	5
Millist siseturu probleemi käsitletakse?.....	6
Kuidas seda siseturu probleemi lahendatakse?.....	6
2.2. Ennetusmeetmed.....	6
Millised on direktiivis toodud ennetusmeetmed?.....	6
2.3.Kogumine.....	7
Millised on esitatud patareide kogumise nõuded?.....	7
Millised on esitatud kogumise määrad?.....	7
Miks pole kogumise sihtarve tööstuslike ja mootorsõidukite patareid jaoks?...7	
2.4.Ringlussevõtt.....	8
Miks me peaksime patareisid ringlusse võtma?.....	8
Milliseid näiteid on energia säästmise kohta, mis on seotud ringlussevõetud metallide kasutamisega patareides?.....	8
Millised on direktiivis toodud ringlussevõtu nõuded?.....	8
Millised on direktiivis toodud ringlussevõtu määrad?.....	8
Kas direktiiv sisaldab patareijäätmete töötlemise nõudeid?.....	9
2.5.Rahastamine/tootja vastutus.....	9
Kes maksab patareide kogumise, töötlemise ja ringlussevõtu eest?.....	9
Milline on patareitootja definitsioon?.....	9
Kes on patareitootja? – Näited.....	9

Kuidas käsitleb patareide direktiiv väiketootjaid?.....	10
Kuidas käsitleb patareide direktiiv jänest-sõitjate-probleemi patareide turul?..	10
2.6. Märjiste ja lõppkasutajate teave.....	10
Milliseid märgistamisnõudeid kohaldatakse patareide suhtes?.....	10
Kuidas lõppkasutajad teavad, mida teha patareijäätmetega?.....	11
Kes vastutab avalikkuse teavitamise eest?.....	11
2.7. Patareide kõrvaldatavus seadmetest.....	11
Millist nõuet sisaldab direktiiv seadmetest patareijäätmete kõrvaldamise kohta?.....	11
Mida tähendab “patareisid ja akusid saab lihtsalt kõrvaldada”?.....	11
Millal tuleks patarei- ja akujäätmed seadmetest kõrvaldada?.....	12
2.8. Patareijäätmete eksport.....	12
Milliseid nõudeid tuleb täita kui patareisid eksporditakse ringlussevõtuks?.....	12
2.9. Direktiivi rakendamine.....	12
Kui kaua peavad liikmesriigid selle direktiivi nõudeid üle võtma?.....	12
Millised on õigusaktid, mida EL turule lastud patareid ja patareitootjad peavad järgima enne ja pärast 26. septembrit 2008?.....	12
Kas liikmesriigid saavad praegu üle võtta direktiivi 2006/66/EÜ sätteid oma siseriiklikku seadusesse?.....	13
Kas direktiivi saab üle võtta tööstusharuga sõlmitud keskkonnalepete alusel?..	13
Mis ajaks tuleb täita kantavate patareide kogumise määrad?.....	13
Millal ringlussevõtu nõuded jõustuvad?.....	13
Kas liikmesriike julgustatakse kasutama majandushoobasid käesoleva direktiivi rakendamise eesmärgil?.....	13
3. KOKKUVÕTE KÄESOLEVAS DIREKTIIVIS SISALDUVATEST MEETMETEST VASTAVALT PATAREIDE TÜÜPIDELE.....	13
Millised on patareide erinevat liigid?.....	3
Kas põllumajanduslikel eesmärkidel kasutatavad patareid liigitatakse tööstuslikeks patareideks?.....	14
Kas hübriidsõidukites (kütuse ja elektri kombinatsiooniga sõitvad sõidukid) kasutatavad patareid on mootorsõidukite või tööstuslikud patareid?..	14
Millised patareid on kõige kahjulikumad?.....	15

Milliseid erimeetmeid kohaldatakse kantavate patareide ja akude suhtes?.....	15
Milliseid erimeetmeid kohaldatakse tööstuslike patareide suhtes?.....	15
Milliseid erimeetmeid kohaldatakse mootorsõidukite suhtes selles direktiivis?	16
4. SEOS TEISTE ÕIGUSAKTIDEGA	16
Milline on seos patareide direktiivi ja kasutuselt kõrvaldatud sõidukeid käsitleva direktiivi vahel?.....	16
Milline on seos patareide direktiivi ja direktiivi vahel, mis käsitleb teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes ja elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid käsitleva direktiivi vahel?.....	17
Kas teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes käsitlev direktiivi või patareide direktiivi kohaldatakse patareikogumi välisümbrise suhtes?.....	17
Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel integreeritud tootepoliitika kohta?.....	18
Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel loodusvarade säästva kasutamise temaatilise strateegia kohta?.....	18
Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel “Ressursside säästev kasutamine: jäätmetekke vältimise ja jäätmete ringlussevõtu temaatiline strateegia”?.....	18

1. UUS PATAREISID KÄSITLEV DIREKTIIV - UUS KOHALDAMISALA

Miks me vajasime uut patareisid käsitlevat direktiivi?

Eelmine ühenduse patareisid käsitlev õigusakt (direktiiv 91/157/EMÜ) ei suutnud adekvaatselt kontrollida riske, mida patareid kujutasid endast jäätmevoos ega luua homogeenet raamistikku patareide kogumise ja taaskasutamise jaoks.

Näiteks 2002. aastal kõrvaldati lõplikult ligikaudu 45,5% EL-s müüdnud kantavate patareide koguarvust (st 72 155 tonni), st ladestati prügilatesse/põletati.¹ Ka paljud kasutatud patareid, mis koguti kokku, kõrvaldati selle asemel, et neid taaskasutada.²

Lisaks vajati homogeenet raamistikku patareide kogumiseks ja ringlussevõtuks, eriti rahastamises osas, et vältida järest-sõitjate-probleemi turul ja luua ühtlane mänguväljak kõikidele kaasatud osalejatele.

Mis on patareisid käsitleva direktiivi 2006/66/EÜ kohaldamisala?

Direktiivi kohaldatakse kõikide ühenduse turule lastud patareide ja akude suhtes. Kooskõlas teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes ja elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid käsitleva direktiivi artikliga 2 (3) jäetakse patareid ja akud, mida kasutatakse seadmetes, mis on seotud liikmesriikide esmatähtsate julgeolekuhuvide kaitsmise, relvade, laskemoona ja sõjatarvikutega, käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Samuti ei kuulu direktiivi kohaldamisalasse kosmosesse saatmiseks ette nähtud seadmed.

Miks kohaldatakse direktiivi 2006/66/EÜ kõikide patareide suhtes ja mitte lihtsalt ohtlike suhtes?

Direktiivi 2006/66/EÜ kohaldatakse kõikide patareide suhtest, sest:

- kõik patareid sisaldavad aineid, mis on suuremal või vähemal määral keskkonnale kahjulikud;
- kogemused eelmise direktiiviga (91/157/EMÜ) ohtlike patareide kohta (elavhõbedat, kaadmiumi ja pliid sisaldavad patareid)⁴ näitasid, et “kõikide patareide” kogumisskeemid on tõhusamad kui eraldi skeemid teatud liiki kantavate patareide jaoks;⁵
- kõik patareid sisaldavad metalle, mis on taaskasutatavad,⁶ nii et kõikide patareide kogumine ja ringlussevõtt aitab säästa loodusvarasid vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 174.

¹ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 11

² Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 12

³ Direktiiv 2006/66/EÜ elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta

⁴ Komisjoni otsus 200/53/EÜ

⁵ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 19

⁶ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 20

2. DIREKTIIVI 2006/66/EÜ SISU

2.1. Eesmärk

Mis on direktiivi eesmärk?

1. Aidata kaasa keskkonnakaitse kõrgele tasemele
2. Aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele.

Millised on direktiivis käsitletavad keskkonnaprobleemid⁷?

On rida keskkonnaprobleeme, mis tekkivad patarei- ja akujäätmete käitlemisel. Enamasti on need seotud neis patareides sisalduvate metallidega.

Elavhõbe, plii ja kaadmium on kõige problemaatilisemad ained patareide jäätmevoos. Komisjoni otsus 2000/532/EÜ liigitab plii-patareid, nikkel-kaadmium patareid ja elavhõbedat sisaldavaid patareid ohtlikeks jäätmeteks.

Teised harilikult patareides kasutatavad metallid nagu tsink, vask, mangaan, liitium ja nikkel võivad endast samuti kujutada ohtlike jäätmeid.

Patareide põletamise puhul eraldavad neis kasutatud metallid õhku saasteaineid ja saastavad põletusjääke. Kui patareid lõpetavad oma tee prügilates, võivad metallid sattuda prügilanõrgvette. Lisaks peetakse patareid ressursimajanduse tasandil sekundaartoore allikaks. Kui patareid taaskasutatakse, võib taastada tuhandeid tonne metalle, sealhulgas väärismetalle nagu nikkel, koobalt ja hõbe.

Kuidas neid keskkonnaprobleeme lahendatakse?

Direktiivi eesmärgiks on vältida patareide ja akude lõplikku kõrvaldamist, suurendades nende kogumist ja ringlussevõttu. Direktiiv sisaldab ka piiranguid patareides ja akudes kasutatavate ainete suhtes.

Direktiiv sätestab:

- piirangud elavhõbeda kasutamises suhtes kõikides patareides ja piirangu kaadmiumi kasutamises suhtes kantavates patareides koos teatud eranditega;
- kogumise nõuded kõikide patareide suhtes ja kogumismäärad kantavatele patareidele;
- nõude, et kõik kogutud patareid ja akud peavad läbima kindla töötlemise ja ringlussevõtu (koos võimalike eranditega kantavate ohtlike patareide puhul);
- mootorsõidukite ja tööstuslike patareide jäätmeladestuse/jäätmepõletuse keeld;
- nõue, et ringlussevõtu protsessid täitma minimaalseid ringlussevõtu määrasid.

¹ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 6

Millist siseturu probleemi käsitletakse?

Paljud riiklikud patareide kogumis- ja ringlussevõtu skeemid ei toimi tõhusalt ja ei ole suutnud kasu saada siseturust. On puudunud selge raamistik nende skeemide toimimiseks, mis on kaasa toonud tootja vastutuse põhimõtte erineva kohaldamise liikmesriikide tasandil ja lahknevad turustusnõuded.

Kuidas seda siseturu probleemi lahendatakse?

Direktiiv ühtlustab patareide tootenõuded:

- see piirab teatud eranditega elavhõbeda kasutamise kõikides patareides ja kaadmiumi kasutamise kantavates patareides;
- see sätestab patareide märgistamisnõuded: (i) keemilised sümbolid Hg, Pb või Cd, (ii) ratastega prügikonteiner, millele on rist peale tõmmatud ja (iii) mahutavuse märgistamise.

Direktiiv sätestab, et liikmesriigid ei saa keelata patareide turule laskmist, mis vastavad selle direktiivi nõutele.

Sellele lisaks kehtestab direktiiv minimaalsed reeglid patareide riiklike kogumise ja ringlussevõtu skeemide toimimiseks, eriti mis puudutav nende skeemide rahastamist tootjate poolt. Et vältida jänest-sõitjaid peaksid liikmesriigid pidama registrit tootjate kohta, kes lasevad siseriiklikule turule patareisid.

2.2. Ennetusmeetmed

Millised on direktiivis toodud ennetusmeetmed?

Direktiiv piirab elavhõbeda kasutamist kõikides patareides.

Lisaks piirab direktiiv kaadmiumi kasutamise kantavates patareides koos erandite loeteluga (patareid, mis on ette nähtud kasutamiseks avari- ja häiresignalisatsioonisüsteemides, sealhulgas avariivalgustuses, meditsiiniseadmetes või juhtmeta mootortööriistades).

Sellele lisaks nõutakse liikmesriikidelt uurimistöö edendamist ja patareide keskkonnategevuse tulemuslikkuse täiustamise julgustamist kogu nende olelustsükli jooksul ja vähem saastavaid aineid (eriti elavhõbeda, kaadmiumi ja plii asendajaid) sisaldavate patareide turustamise soodustamist.

2.3. Kogumine

Millised on esitatud patareide kogumise nõuded?

Patareisid käsitleva direktiivi eesmärgiks on koguda nii palju kasutatud (kantavaid, tööstuslikke ja mootorsõidukite) patareisid ja akusid kui võimalik. Sel eesmärgil määratleb direktiiv järgmised kogumise nõuded:

- tarbijatel peaks olema võimalik kantavaid patareisid nende elukoha läheduses asuvasse kogumispunkti tasuta tagasi tuua kohustuseta osta uus patarei;
- turustajad peaksid tagasi võtma kantavate patareide jäätmeid juhul, kui nad hangivad kantavaid patareisid (välja arvatud siis, kui on tõestatud, et olemasolevad alternatiivsed süsteemid on sama efektiivsed);
- tööstuslike patareide tootjad või nende nimel tegutsevad kolmandad isikud on kohustatud tagasi võtma tööstuslikke patareisid lõppkasutajatelt;
- Mootorsõidukite patareide tootjad või kolmandad isikud peaksid looma skeemid mootorsõidukite patareijäätmete kogumiseks, mida ei koguta kasutuselt kõrvaldatud sõidukeid käsitleva direktiivi alusel loodud kogumisskeemide läbi.⁸ Erasõidukitest pärit olevate mootorsõidukite patareide puhul peaksid need skeemid lõppkasutajate jaoks olema tasuta ja kohustuseta osta uus patarei.

Millised on esitatud kogumise määrad?

Patareisid käsitlev direktiiv kehtestab üldise kogumise sihtarvu kõikidele kasutatud kantavatele patareidele – 25%, mis tuleb saavutada 2012. aastaks ja 45%, mis tuleb saavutada 2016. aastaks.

Miks pole kogumise sihtarve tööstuslike ja mootorsõidukite patareid jaoks?

Seaduslike kohustuste kombinatsioon nende patareide ja akude tagasivõtmise suhtes ja jäätmeladestuse/jäätmepõletuse keeld on suunatud nende patareide kogumise tagamisele.

Erinevalt kasutatud kantavatest patareidest ja akudest, on kasutatud tööstuslike ja mootorsõidukite patareide puhul vähem tõenäoline, et need kõrvaldatakse tahkete olmejäätmete voogu (a) sest need on suured ja (b) nende kasutajad on kutselised töötajad ja nad hindavad tõenäoliselt ringlussevõtu majanduslikku väärtust.

Praeguse praktika puhul on tööstuslike ja mootorsõidukite patareide kogumine juba 100% lähedal:

- pliiatareisid kogutakse taaskasutatud plii väärtuse tõttu;
- nikkel-kaadmium patareisid kogutakse sellepärast, et on olemas hästi välja töötatud kogumissüsteemid.

2.4. Ringlussevõtt

Miks me peaksime patareisid ringlusse võtma?

Patareide ringlussevõtt aitab säästa ressursse, võimaldades taastada selliseid väärismetalle nagu nikkel, koobalt ja hõbe.⁹

Ringlussevõetud metallide kasutamine patareides nõuab väiksemat energiakulu.¹⁰

⁸ Direktiiv 2000/53/EÜ

⁹ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 13

¹⁰ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 13

Milliseid näiteid on energia säästmise kohta, mis on seotud ringlussevõetud metallide kasutamisega patareides?

Ringlussevõetud kaadmiumi ja nikli kasutamine nõuab vastavalt 46% ja 75% vähem primaarenergiat kui esmase metalli kaevandamine ja rikastamine.

Tsingi puhul on ringlussevõtuks vajaliku energia suhe esmaste ressursside kaevandamiseks vajalikku energiasse 2,2 8-le.¹¹

Millised on direktiivis toodud ringlussevõtu nõuded?

Ringlusse tuleks võtta kõik kogutud patareid.

Kui tegemist on kantavate patareide jäätmetega, mis sisaldavad elavhõbedat, kaadmiumi või pliid, siis võivad liikmesriigid panna need prügilatesse või maa-alustesse ladustamiskohtadesse kahel juhul:

- kui see on osa raskemetallide kasutamise järkjärgulise lõpetamise riiklikust strateegiast ja mõju hindamine näitab, et prügilates või maa-alustes ladustamiskohtades ladustamine on parem variant kui ringlussevõtt;
- kui toimiv sihtturg ei ole kättesaadav.

Lisaks nõudele võtta ringlusse kõik kogutud patareid, täpsustab direktiiv ka ringlussevõtu määrad, keskendudes ringlussevõtu menetluse kvaliteedile.

Millised on direktiivis toodud ringlussevõtu määrad?

Patareide ringlussevõtu menetlused peavad septembriks 2011 täitma järgmisi ringlussevõtu määrasid:

- pliipatareid: võtta plii ringlusse niipalju kui see on tehniliselt teostatav ja võtta patareid minimaalselt ringlusse keskmiselt 65 massiprotsendi ulatuses;
- nikkel-kaadmium patareid: võtta kaadmiumi ringlusse niipalju kui see on tehniliselt teostatav ja võtta patareid minimaalselt ringlusse keskmiselt 75 massiprotsendi ulatuses;
- muud patareid: võtta patareid minimaalselt ringlusse keskmiselt 50 massiprotsendi ulatuses.

Kas direktiiv sisaldab patareijäätmete töötlemise nõudeid?

Lisaks ringlussevõtu määradele täpsustab direktiiv ka töötlemise nõuded, mis sisaldavad vähemalt vedelike ja hapete eemaldamist. Kirjeldatakse ka töötlemise ja ladustamise tingimusi.

¹¹ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 13

2.5. Rahastamine/tootja vastutus

Kes maksab patareide kogumise, töötlemise ja ringlussevõtu eest?

Kooskõlas tootja vastutuse põhimõttega peavad patareide tootjad rahastama patareijäätmete kogumise, töötlemise ja ringlussevõtu kulusid. Tööstuslike ja mootorsõidukite patareide tootjad ja kasutajad võivad sõlmida kokkuleppeid, millega nähakse ette alternatiivsed rahastamisviisid (artikkel 16, punkt 5). Tootjad on kohustatud ka rahastama avalikkuse teavitamise kampaaniate kulusid kantavate patareide jäätmete kogumise, käitlemise ja ringlussevõtu kohta.

Liikmesriigid peavad tagama, et patareide kogumisega kasutuselt kõrvaldatud sõidukeid käsitleva direktiivi 2000/53/EÜ või elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid käsitleva direktiivi 2002/96/EÜ kohaselt ei kaasne tootjate topelt koormamist.

Milline on patareitootja definitsioon?

Vastavalt direktiivi artiklis 3 toodud definitsioonile on “tootja” isik liikmesriigis, kes kaubanduslikel alustel esimest korda varustab või teeb kolmandale isikule kättesaadavaks patareid või akud (sealhulgas seadmetesse või sõidukitesse paigaldatud akud) selle liikmesriigi territooriumil. Seda definitsiooni kohaldatakse olenemata kasutatud müügiviisist ja olenemata sellest, kas patareid tehakse kättesaadavaks vastutasuks makse eest või tasuta. See hõlmab importimist ühenduse tolliterritooriumile.

Kes on patareitootja? – Näited

- *Patareitootja või kodumaine importija müüb patareid jaemüüjale, kes omakorda müüb neid samas liikmesriigis lõppkasutajale*
Sel juhul on patareitootja või kodumaine importija tootja selles liikmesriigis, sest nemad lasevad esimest korda patareid turule.

- *Jaemüüja müüb patareid liikmesriigis, patareid osteti väljaspool seda liikmesriiki*
Jaemüüja müüb antud liikmesriigis lõppkasutajale patareid, mis ta ostis teises riigis. Sel juhul, kuna jaemüüja laseb need patareid antud liikmesriigis esimest korda turule, on jaemüüja tootja.

- *Seadmete või autotootja ostab patareid liikmesriigis, need patareid müüakse seejärel koos seadmete või autoga selles liikmesriigis*
Liikmesriigi patareitootja või kodumaine importija müüb selles samas liikmesriigis patareid seadmete või autotootjale, kes asetab seejärel patarei seadmesse või autosse ja müüb selle siis sellesama liikmesriigi turul. Sel juhul on patareitootja või kodumaine importija tootja selles liikmesriigis, sest nemad lasevad esimest korda patareid turule.

- *Auto- või seadmete tootja ostab patareid väljaspool liikmesriiki ja paigaldab need seejärel seadmesse või sõidukitesse ja müüb siis selles liikmesriigis*
Auto- või seadmete tootja või kodumaine importija müüb antud liikmesriigis autoside või seadmeid, kuhu on asetatud patareid. Patareid auto või seadme jaoks osteti väljaspool seda liikmesriiki. Kuna sel juhul on seadmete või autotootja või kodumaine importija see, kes toob patareid liikmesriigis esimest korda turule, on nemad selles liikmesriigis patareitootjad.
- *Ettevõtte impordib patareid Euroopa-välisest emajärgsest oma liikmesriigis asuva sõltumatu tütarettevõtte jaoks*
Sel juhul on tootja Euroopas asuv sõltumatu tütarettevõtte, sest tütarettevõtte toob patareid selles liikmesriigis turule.
- *Patareid või patarei elemente müüakse liikmesriigis patareikogumi kokkupanijale ja müüakse seejärel samas liikmesriigis*
Sel juhul on tootja patareikogumi kokkupanija, sest ta teeb patareikogumi esimest korda kaubanduslikel alustel turul kättesaadavaks selle liikmesriigi territooriumil.

Kuidas käsitleb patareide direktiiv väiketootjaid?

Patareide direktiiv lubab liikmesriikidel vabastada väiketootjad rahalise vastustuse kohustustest tingimusel, et see ei takistad patareide kogumis- ja ringlussevõtusüsteemide õiget toimimist.

Patareide direktiiv näeb ette ka menetlusnõuete ühtlustamise tootjate registreerimisel liikmesriikides komitee menetluse alusel. Ühtlustatud süsteem vähendab registreerimise halduskoormust.

Kuidas käsitleb patareide direktiiv jänest-sõitjate-probleemi patareide turul?

Liikmesriigid peavad pidama patareitootjate ja -importijate kohta riiklikke registreid. Registreerimise menetlusnõuded ühtlustatakse komitee menetluse alusel.

2.6. Märkiste ja lõppkasutajate teave

Milliseid märgistamisnõudeid kohaldatakse patareide suhtes?

- Ratastega prügikonteinerit, millele on rist peale tõmmatud, kohaldatakse kõikide patareide suhtes;
- Keemilised sümbolid (Hg, Cd, Pb), mis näitavad patareide raskemetallisisaldust, kohaldatakse patareide suhtes, mis sisaldavad neid ained enam kui antud koguses;
- Kantavad ja mootorsõidukite patareid tuleb märgistada mahutavuse märgistusega pärast 26. septembrit 2009.

Kuidas lõppkasutajad teavad, mida teha patareijäätmetega?

Direktiiv sisaldab kohustust teavitada lõppkasutajaid:

- patareides sisalduvate ainete võimalikust mõjust keskkonnale ja inimeste tervisele;
- sellest, et ei ole soovitatav kõrvaldada patareisid olmejäätmetena, vaid on soovitatav koguda neid eraldi;
- kättesaadavatest kogumis- ja ringlussevõtuskeemidest;
- sellest, kuidas nad saavad kaasa aidata patareijäätmete ringlussevõtule;
- märgistuste tähendusest.

Kes vastutab avalikkuse teavitamise eest?

Liikmesriigid peavad tagama avalikkuse teavitamise. Patareitootjad vastutavad avalikkuse teavitamise kampaaniate rahastamise eest kantavate patareide jäätmete kogumise, käitlemise ja ringlussevõtu kohta. Ettevõtjatel võib nõuda teabe esitamist lõppkasutajatele eelmises küsimuses mainitud teemade kohta.

2.7. Patareide kõrvaldatavus seadmetest

Millist nõuet sisaldab direktiiv seadmetest patareijäätmete kõrvaldamise kohta?

Direktiivi 2006/66/EÜ artikkel 11 nõuab, et “valmistajad konstrueerivad seadmed selliselt, et patarei- ja akujäätmeid saab lihtsalt kõrvaldada” ning et “seadmetele, millesse patareid ja akud paigaldatakse, tuleb anda kaasa juhend, milles selgitatakse, kuidas neid saab ohutult kõrvaldada.”

Erandid nende nõuete puhul on lubatud seadmete puhul, kus ohutuse, tõhususe, meditsiiniliste või andmete säilimise vajaduse tõttu on vajalik katkematu energiavarustus ja pidev ühendus seadme ja patarei või aku vahel.

Mida tähendab “patareisid ja akusid saab lihtsalt kõrvaldada”?

Lõppkasutajad või kutselised töötajad (nt seadmete teeninduskeskused, jäätmekäitlusettevõtted) peaksid olema võimelised kõrvaldama seadmetest patareisid. Juhend, milles selgitatakse, kuidas patareisid saab lihtsalt ja ohutult kõrvaldada peaks täpsustama ka seda, kes tootjat silmas pidades on parim isik patarei ohutuks kõrvaldamiseks.

Juhend peaks kirjeldama ka ohte kui patarei kõrvaldamise juhendit ei järgita.

Kui on olemas täpsem seadusandlus, mida kohaldatakse konkreetsete toodete (nt mänguasjad) suhtes selle kohta, kuidas patareisid tuleks kõrvaldada, tuleks nende toodete puhul järgida neid erieeskirju.

Millal tuleks patarei- ja akujätmed seadmetest kõrvaldada?

Patareijätmed tuleks kõrvaldada seadmetest seadmete eluea jooksul kui patareide eluiga on tavaliselt lühem kui seadmetel või hiljemalt seadmete eluea lõpus nii nagu on kohane.

2.8. Patareijätmete eksport

Milliseid nõudeid tuleb täita kui patareisid eksporditakse ringlussevõtuks?

Kui patareijätmeid saadetakse teise liikmesriiki või eksporditakse ringlussevõtu eesmärgil ühendusest välja, peavad need vastama jätmesaadetiste seadustele nagu on määratletud patareide direktiivi artiklis 15, võttes teadmiseks, et kuna määrus nr 259/93 tunnistati 12. juulil 2007 kehtetuks, peaks jätmete teistsaldamine olema kooskõlas uue määrusega nr 1013/2006 jätmesaadetiste kohta.¹²

Kui patareijätmeid eksporditakse ühendusest välja, peaksid liikmesriigid tagama kindlate tõendite esitamise, et jätmete ringlussevõtt toimus tingimustel, mis on samaväärsed käesolevas direktiivis sätestatud nõuetega, kaasa arvatud nõuded ringlussevõtu määrade kohta, mis tuleb täita 2011. aastaks.

2.9. Direktiivi rakendamine

Kui kaua peavad liikmesriigid selle direktiivi nõudeid üle võtma?

Liikmesriikidel on käesoleva direktiivi nõuete ülevõtmiseks aega 26. septembrini 2008.

Millised on õigusaktid, millele EL turule lastud patareid ja patareitootjad peavad vastama enne ja pärast 26. septembrit 2008?

Kuni 25. septembrini 2008 peavad Euroopa Liidu turule toodud patareid ja patareitootjad järgima siseriiklikke õigusakte, mis võtavad üle direktiivi 91/157/EMÜ. Alates 25. septembrist 2008 peavad Euroopa Liidu turule toodud patareid ja patareitootjad järgima siseriiklikke õigusakte, mis võtavad üle direktiivi 2006/66/EÜ.

Selleks et tagada keskkonna parem kaitse, julgustab komisjon patareitootjaid järgima uue patareide direktiivi nõudeid niipea kui võimalik.

¹² Eriti tuleks arvesse võtta määruse nr 1013/2006 artiklit 49.

Kas liikmesriigid saavad praegu üle võtta direktiivi 2006/66/EÜ sätteid oma siseriiklikku seadusesse?

Jah. Liikmesriigid võivad juba üle võtta direktiivi 2006/66/EÜ nõudeid. Ülevõtmine tuleb lõpetada hiljemalt 26. septembriks 2008. Ent ülevõetud siseriiklikud õigusaktid jõustuvad alles 26. septembrist 2008.

Kas direktiivi saab üle võtta tööstusharuga sõlmitud keskkonnalepete alusel?

Jah. Liikmesriigid võivad sõlmida ettevõtjatega keskkonnaleppeid, et võtta üle sätteid patareijäätmete kogumise ja ekspordi ning lõppkasutajatele mõeldud teabe kohta.

Mis ajaks tuleb täita kantavate patareide kogumise määrad?

Kantavate patareide kogumise määr 25% tuleb täita 26. septembriks 2012. Kogemused neis liikmesriikides, mis on töötanud välja kogumisskeemid, on näidanud, et läheb 4-5 aastat kuni kogumisskeemid muutuvad tõhusaks, seega annab see väljatöötamata skeemidega liikmesriikidele piisavalt aega tõhusate kogumisskeemide loomiseks.

Kõrgem kogumise määr 45% tuleks saavutada 26. septembriks 2016.

Millal ringlussevõtu nõuded jõustuvad?

- 26. septembriks 2009 tuleks ringlusse võtta kõik kogutud patareid (koos liikmesriikidega, millel on võimalik teatatud tingimustel ladustada kantavaid ohtlikke patareisid prügilatesse);
- 26. septembriks 2011 peaksid ringlussevõtu menetlused täitma minimaalselt ringlussevõtu määrasid 65% ulatuses (pliiipatareid), 75% ulatuses (nikkel-kaadmiumi patareid) ja 50% ulatuses (teiste patareide puhul) koos parima võimaliku plii ja kaadmiumi ringlussevõetuga.

Kas liikmesriike julgustatakse kasutama majandushoobasid käesoleva direktiivi rakendamise eesmärgil?

Jah. Direktiiv sätestab, et liikmesriigid võivad kasutada majandushoobasid, et soodustada patareijäätmete kogumist ja väiksema saasteainete sisaldusega patareide kasutamist.

3. KOKKUVÕTE KÄESOLEVAS DIREKTIIVIS SISALDUVATEST MEETMETEST VASTAVALT PATAREIDE TÜÜPIDELE

Millised on patareide erinevat liigid?

Direktiiv teeb vahet kolme tüüpi patareidel: kantavad patareid, tööstuslikud patareid ja mootorsõidukite patareid.

- Kantavad patareid:

Kantavad patareid on patareid, mis on suletud, neid saab käes kanda ja mis pole tööstuslikud ega mootorsõidukite patareid.

Need võivad olla:

- patareid, mida ei saa taaslaadida (nt tsink-süsinik ja leeliseline magneesium – üldotstarbelised patareid), nööppatareid ja liitiumoksiidpatareid; koos esindavad need umbes 75% kantavate patareide segmendist;¹³
- taaslaetavad patareid (nt nikkel-kaadmium, nikkelmetallhüdriid ja pliipatareid), mis esindavad umbes 25% kantavate patareide segmendist.

- Tööstuslikud patareid:

Tööstuslikud patareid on patareid, mis on kavandatud üksnes tööstuslikuks või kutsealaseks kasutamiseks või mida kasutatakse elektrisõidukites.

Tööstuslikud patareid on näiteks¹⁴:

- pliipatareid (96% tööstuslike patareide segmendist);
- nikkel-kaadmium patareid (2% tööstuslike patareide segmendist);
- muud (2%).

- Mootorsõidukite patareid:

Patareid, mida kasutatakse sõiduki käivituseks, valgustuseks või süüteks.

Kas põllumajanduslikel eesmärkidel kasutatavad patareid liigitatakse tööstuslikeks patareideks?

Vastavalt direktiivi artiklile 3 defineeritakse tööstuslikke patareid kui patareid, mis on kavandatud üksnes tööstuslikuks või erialaseks kasutamiseks või mida kasutatakse mis tahes tüüpi elektrisõidukites. Kui kõnealused põllumajandusseadmed on kavandatud üksnes erialaseks põllumajanduslikuks kasutamiseks, siis on selle patarei tööstuslik patarei.

Kas hübriidsõidukites (kütuse ja elektri kombinatsiooniga sõitvad sõidukid) kasutavad patareid on mootorsõidukite või tööstuslikud patareid?

Hübriidsõidukites on patareid mida kasutatakse mootorsõiduki käivitus-, valgustus- või süüteseadmes. Tavaliselt on see 12V patarei (harilikult pliipatarei). See patarei on mootorsõiduki patarei.

Hübriidsõidukites on ka teist tüüpi patareid, mida kasutatakse peamiselt veojõu eesmärgil ja soekäivituseks (liitiumioon- või nikkelmetallhüdriidpatarei). Kuna see

¹³ Bio Intelligence lõpparuanne, juuli 2003, lk 8

¹⁴ Laiendatud mõju hindamine, Euroopa Komisjon SEK (2003) 1343, lk 65

patarei ei oma mootorsõiduki patarei toimet, ei kuulu see mootorsõiduki patareide definitsiooni alla. Seda kasutatakse autos, mis osaliselt saab toite elektrilt, seega kasutatakse seda teatud liiki elektrisõidukis. Seega liigitatakse seda tööstuslikuks patareiks.

Millised patareid on kõige kahjulikumad?

Vastavalt komisjoni otsuses 2000/532/EÜ sisalduvale loetelule liigitatakse pliiptareisid, elavhõbedat sisaldavaid patareisid ja nikkelkaadmium patareisid ohtlikeks jäätmeteks.

Milliseid erimeetmeid kohaldatakse kantavate patareide ja akude suhtes?

- elavhõbeda kasutamise piirang;
- kaadmiumi kasutamise piirang (eranditeks on patareid, mis on mõeldud kasutamiseks avarii- ja häiresignalisatsioonisüsteemides, sealhulgas avariivalgustuses, meditsiiniseadmetes või juhtmeta mootortööriistades);
- tuleb luua tõhusad siseriiklikud kogumissüsteemid, mis võimaldaksid tarbijatel tasuta tagastada kasutatud patareisid nende elukoha läheduses asuvasse kogumispunkti koos turustajate kohustusliku rolliga võtta tagasi kantavaid patareisid;
- tuleb saavutada kantavate patareide kogumise määr 25% (mis peab kasvama kuni 45%);
- ringlusse tuleb võtta kõik kogutud kantavad patareid (välja arvatud juhul, kui liikmesriigid kasutavad võimalust ladestada prügilates või maa-alustes ladestamiskohtades, mis on osa raskemetallide kasutamise järkjärgulise lõpetamise riiklikust strateegiast või kui toimiv sihtturg ei ole kättesaadav);
- tuleb saavutada patareide ringlussevõtu menetluste minimaalsed kogumise määrad pliiptareide (65%), nikkel-kaadmium patareide (75%) ja teiste patareide (50%) puhul koos parima võimaliku plii ja kaadmiumi ringlussevõtuga;
- kantavaid patareisid peab olema võimalik lihtsalt eemaldada seadmetest ja seadmetele, mis sisaldavad patareisid, tuleb anda kaasa juhend, milles selgitatakse, kuidas patareisid saab ohutult kõrvaldada (koos võimalike eranditega);
- märgistamine, mida tuleb kasutada: ratastega prügikonteiner, millele on rist peale tõmmatud, keemiline sümbol ja mahutavuse märgis.

Milliseid erimeetmeid kohaldatakse tööstuslike patareide suhtes?

- elavhõbeda kasutamise piirang;
- tööstuslike patareide tootjad või nende nimel tegutsevad kolmandad isikud ei saa keelduda tagasi võtmast tööstuslike patareide jäätmeid;
- kõik kogutud patareid tulen ringlusse anda;
- tööstuslike patareide jäätmeladestuse ja jäätmepõletuse keeld.
- tuleb saavutada patareide ringlussevõtu menetluste minimaalsed kogumise määrad pliiptareide (65%), nikkel-kaadmium patareide (75%) ja teiste patareide (50%) puhul koos parima võimaliku plii ja kaadmiumi ringlussevõtuga;
- tööstuslike patareisid peab olema võimalik lihtsalt eemaldada seadmetest ja seadmetele, mis sisaldavad patareisid, tuleb anda kaasa juhend, milles

selgitatakse, kuidas patareisid saab ohutult kõrvaldada (koos võimalike eranditega);

- märgistamine: ratastega prügikonteiner, millele on rist peale tõmmatud, ja keemilised sümbolid, mis näitavad patarei raskemetallisisaldust.

Milliseid erimeetmeid kohaldatakse mootorsõidukite suhtes selles direktiivis?

- tootjad või kolmandad isikud peaksid looma skeemid mootorsõidukite patareijäätmete kogumiseks, mida ei koguta kasutuselt kõrvaldatud sõidukeid käsitleva direktiivi alusel loodud kogumisskeemide läbi;
- ringlusse tuleb võtta kõik kogutud mootorsõidukite patareid;
- mootorsõidukite patareide jäätmeladestuse ja jäätmepõletuse keeld;
- tuleb saavutada patareide ringlussevõtu menetluste minimaalsed kogumise määrad plii patareide (65%), nikkel-kaadmium patareide (75%) ja teiste patareide (50%) puhul koos parima võimaliku plii ja kaadmiumi ringlussevõetuga;
- mootorsõidukite patareisid peab olema võimalik lihtsalt eemaldada seadmetest ja seadmetele, mis sisaldavad patareisid, tuleb anda kaasa juhend, milles selgitatakse, kuidas patareisid saab ohutult kõrvaldada (koos võimalike eranditega);
- märgistamine: ratastega prügikonteiner, millele on rist peale tõmmatud, keemilised sümbolid, mis näitavad patarei raskemetallisisaldust, ja mahutavuse märgis.

4. SEOS TEISTE ÕIGUSAKTIDEGA

Milline on seos patareide direktiivi ja kasutuselt kõrvaldatud sõidukeid käsitleva direktiivi vahel?

Reguleerimisala

Direktiivi 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta reguleerimisalasse kuuluvad sõidukid ja kasutuselt kõrvaldatud sõidukid (direktiivi 70/156/EMÜ IIA lisas määratletud M₁- või N₁- kategooria ja kolmerattalised mootorsõidukid nagu on määratletud direktiivis 92/61/EMÜ), kaasa arvatud nende osad nagu patareid. Patareide direktiivi kohaldatakse kõikide ühenduse turule lastud patareide suhtes, sealhulgas mootorsõidukite patareid.

Ainete piirangud

Nii kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiiv kui patareide direktiiv sisaldab ainete piiranguid. Patareide direktiivi artiklis 4 sisalduv ainete piirangud (elavhõbeda ja kaadmiumi kasutamise kohta) osutab sellele, et neid piiranguid kohaldatakse ilma, et see piiraks kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiivi kohaldamist, mis tähendab, et patareide direktiivi artiklis 4 sisalduv ainete piiranguid ei kohaldata kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiivi reguleerimisalasse kuuluvaid patareisid.

Kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiiv piirab elavhõbeda, kaadmiumi ja plii kasutamist sõidukites. Ent see lubab maksimaalset elavhõbeda kontsentratsiooni 0,1% massist ja homogeensete materjalide puhul kehtib erand kaadmiumi kasutamise kohta

elektrisõidukite patareides, mis aegub 31. detsembril 2008, ja erand patareides sisalduva plii kohta, millel puudub aegumistähtaeg.¹⁵

Tootja vastutus

Nii patareide direktiiv kui kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiiv mõlemad sätestavad tootja vastutuse põhimõtte. Sõidukitootjat käsitletakse liikmesriigis patarei direktiivi alusel samuti kui patareitootjat, kui ta laseb patarei (sõiduki sees) kaubanduslikel alustel liikmesriigis esimest korda turule. See kindlustab selle, et tootja vastutab kõikide turule lastud patareide eest. Ent patareide direktiiv sätestab, et liikmesriigid peaksid vältima tootjate topelt koormamist, kui sõidukite patareisid kogutakse kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiivi alusel.

Milline on seos patareide direktiivi ja direktiivi vahel, mis käsitleb teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes ja elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid käsitleva direktiivi vahel¹⁶?

Direktiiv teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes

Patareide direktiiv ja direktiiv teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes sisaldavad sarnaseid ainete piiranguid. Direktiiv teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes piirab raskemetallide, nagu elavhõbe ja kaadmium, kasutamist elektri- ja elektroonikaseadmetes, kuid seda ei kohaldata patareide suhtes.¹⁷ Patareide direktiiv piirab elavhõbeda ja kaadmiumi kasutamist patareides.

Direktiiv elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta

Patareisid, mis sisalduvad elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmetes, saab koguda elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiivi alusel. Ent pärast kogumist kõrvaldatakse need seadmest (elektroonikaseadmest) ja need lähevad arvesse patareide direktiivi kogumise määradena. Neid tuleb ka ringlusse võtta nagu nõuab patareide direktiiv.

Elektri- ja elektroonikaseadmete tootjat (seadme tootjat) käsitletakse patareide direktiivi alusel samuti liikmesriigis patareitootjana juhul, kui seadme tootja laseb patarei (seadme sees) kaubanduslikel alustel liikmesriigis esimest korda turule. See kindlustab selle, et tootja vastutab kõikide turule lastud patareide eest. Kuid liikmesriigid peaksid vältima tootjate topelt koormamist, kui sõidukite patareisid kogutakse koos seadmetega elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiivi alusel.

¹⁵ Direktiivi 2000/53/EÜ lisa II

¹⁶ Direktiiv 2002/95/EÜ teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes ja direktiiv 2002/96/EÜ elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta

¹⁷ Direktiivi 2006/66/EÜ deklaratiivse osa punkt 29

Kas teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes käsitlev direktiivi või patareide direktiivi kohaldatakse patareikogumi välisümbrise suhtes?

Patareide direktiivi deklaratiivse osa punkt 29 sätestab, et direktiivi teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes ei kohaldata elektri- ja elektroonikaseadmetes kasutatavate patareide ja akude suhtes. Vastavalt patareide direktiivile on ka patareikogumid patareid, nii et patareide direktiivi kohaldatakse patareikogumite suhtes, kaasa arvatud nende välisümbrised.

*Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel integreeritud tootepoliitika kohta?*¹⁸

Integreeritud tootepoliitika teatise eesmärgiks on vähendada toodetest põhjustatud keskkonnamõjusid toodete olelutsükli kaudu, kasutades seal kus võimalik turumajanduslikku lähenemist, mis võtab arvesse konkurentsivõimega seotud küsimusi.

Kooskõlas integreeritud tootepoliitika teatisega nõuab direktiiv liikmesriikidelt uurimistöö edendamist ja patareide keskkonnategevuse tulemuslikkuse saavutamise julgustamist kogu nende olelutsükli jooksul.

Sellele lisaks peavad liikmesriigid julgustama käitlusettevõtteid võtma kasutusele sertifitseeritud keskkonnajuhtimisesüsteeme, mis aitavad kaasa patareide keskkonnamõjude vähendamisele kogu nende olelutsükli jooksul.

*Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel jätmete ennetamise ja ringlussevõtu temaatilise strateegia kohta?*¹⁹

Ringlussevõtu nõuded väldivad negatiivseid mõjusid loodusvarade kasutamisel. See on kooskõlas temaatilise strateegiaga.

*Milline on seos patareide direktiivi ja komisjoni teatise vahel "Ressursside säästev kasutamine: jätmetekke vältimise ja jätmete ringlussevõtu temaatiline strateegia"?*²⁰

Strateegia tunnistab jätmete tagasipanekut majanduslikult kui ressursimajandusele tervikliku lähenemise olulist elementi.

Sellele lisaks on ringlussevõtu määrad, mis keskenduvad kasutatud ringlussevõtu menetluse kvaliteedile, kooskõlas ka käesoleva strateegiaga.

¹⁸ Komisjoni teatis integreeritud tootepoliitika kohta, KOM 2003, 302

¹⁹ KOM 2005, 670

²⁰ Komisjoni teatis jätmete ennetamise ja ringlussevõtu temaatilise strateegia kohta, KOM 2005, 666